

SERløst nytt

Nyhetsbrev fra Senter for rettsinformatikk (SERI)

18 jan. 2010

SERløst nytt kommer normalt ut 4-6 ganger i året og inneholder kortfattet informasjon om vitenskapelig og annen faglig aktivitet ved Senter for rettsinformatikk og Avdeling for forvaltningsinformatikk. Følg for øvrig med på Aktuelt-spalten på nettsidene våre, www.jus.uio.no/iri og www.afin.uio.no.

UNIVERSITETET
I OSLO

Avhandling om identitetsforvaltning

Stipendiat Thomas Olsen har levert avhandlingen *Personvernøkende identitetsforvaltning* til bedømmelse for den juridiske phd-graden. Den overordnede problemstillingen i arbeidet er hvilke krav personopplysningsretten stiller til elektronisk identitetsforvaltning. Identitetsforvaltning omfatter blant annet det å identifisere, autentisere og autorisere brukere av informasjonssystemer og tjenester på Internett. Avhandlingen vier særlig oppmerksomhet til standarder for såkalt *relasjonsorientert identitetsforvaltning* (SAML), og implementeringen av disse i sentrale norske e-forvaltningsløsninger som Altinn, Minside/MinID og Feide. Relasjonsorientert identitetsforvaltning innebærer at en identitetsforvalter etter brukerens initiativ og ønske formidler relevante brukeropplysninger til tjenesteyter. Fordelene kan blant annet sies å være at brukeren kan få tilgang til flere tjenester gjennom én autentisering hos identitetsforvalter (single sign-on). Avhandlingen reiser tre rettslige hovedproblemstillinger angående (i) personopplysningslovens *personopplysningsbegrep*, (ii) lovens krav til *roller og oppgaver* og (iii) lovens krav til *brukermedvirkning og kontroll*. Arbeidet gir også et bidrag til den rettspolitiske debatten om personvernøkende teknologi.

Avhandling om elektronisk handel

Stipendiat Maryke Silalahi Nuth har levert avhandlingen *E-Commerce Contracting: The Effective Formation of Online Contracts* til bedømmelse for den juridiske phd-graden. The thesis addresses the emergence of the internet as a medium for contract formation and increase use of advance Information and Communication Technologies in e-commerce contracting and

communication of dispositive electronic messages. Are traditional rules for contract formation capable of dealing with all legal issues involved in the conclusion of an electronic contract? Examination is made regarding how legal systems have responded to various challenges posed by online e-commerce contracting and to what extent these problems have been addressed by the existing legal frameworks and rules. The thesis considers inter alia how to accommodate subjective concepts such as knowledge and intent in an electronic contracting mechanism so as to ensure the existence of legal obligations. What type of actions or mechanisms should be taken to ensure the contractual expressiveness is obtained and no doubts exist that the parties have consented to an agreement? Different ways of incorporating contract terms online are discussed in an attempt to identify how and when such incorporation should take place to secure legal intention of the parties.

Seminar og bok om privatkopiering

Thomas Rieber-Mohns doktoravhandling er utgitt på Gyldendal. I boken [Digital privatkopiering](#) drøfter han bl.a. i hvilken utstrekning privatkopieringsregelen kan opprettholdes i de nye digitale omgivelsene, og det undersøkes videre om og på hvilken måte lovgiver bør gripe inn for å sikre at det faktisk er mulig å fremstille private kopier i medhold av § 12 i åndsverkloven.

I anledning utgivelsen av boken arrangerer Gyldendal, Forbrukerrådet og SERI et halvdagsseminar onsdag 20. januar 2010 i Gyldendal-huset. Mer enn 300 deltakere er påmeldt! Blant annet skal Thomas Riiber-Mohn forelese om og eventuelt hvordan ånds-

¹ Hentet fra Schiavettas sammendrag av avhandlingen.

verklovens § 12 kan endres. Også professorene Jon Bing (SERI) og Ole Andreas Rognstad (IfP) bidrar til [programmet](#).

eForvaltningskonferansen 2010

10. - 11. februar 2010 arrangerer SERI, Fagforbundet, NTL og EI&IT-forbundet eForvaltningskonferansen 2010. Konferansen arrangeres for tredje gang. I [programmet](#) for årets konferanse tar vi opp spørsmål om universell utforming, IKT og offentleglova, spørsmål om informasjonssikkerhet, og om styring av elektronisk forvaltning, herunder om forvaltningsstandarder. Blant innleiderne er fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud. Fra SERI holder Tommy Tranvik og Dag Wiese Schartum innlegg. Vi har gratis plasser for studenter. [Påmelding](#).

SERI 40 år!

16. mars 1970 ble det første seminaret innen ”jus og edb” ved UiO arrangert. Datoen regnes som SERIs fødselsdag, og markerer starten på 40 år med forskning, formidling og undervisning innen rettsinformatikk. Det gjør oss til den nest eldste forskningsinstitusjonen i verden av sitt slag! Bare Institutet för Rättsinformatik i Stockholm er eldre. I 1971 ble aktivitetene organisert i en egen ”Avdeling for edb-spørsmål” under Institutt for privatrett. Avdelingen ble senere omdannet til Institutt for rettsinformatikk (IRI), og fra sommeren 2006 gikk IRI over til å bli Senter for rettsinformatikk (SERI), lagt til Institutt for privatrett. Avdeling for forvaltningsinformatikk ble opprettet i 1994 i tilslutning til SERI.

Fredag 19. mars 2010 blir det feiring av 40årsdagen. Vi er ikke helt ferdige med å fastlegge [programmet](#). Det vil imidlertid både gi bred presentasjon av SERIs forskning, diskusjon av rettsinformatikk i fortid og framtid, gallerirunde i SERIs plakatsamling og organisert mimring i biblioteket. Denne rettsinformatiske drømmedagen avsluttes med middag og Terjefest. Arrangementet er åpent og gratis for alle påmeldte. For Terjefesten er det en beskjeden betaling.

Flott bokanmeldelse

Professor Corien Prins ved Institute for Law, Technology, and Society (TILT) har anmeldt Bygrave og Bing (Eds.), *Internet Governance: Infrastructure and Institutions*, Oxford University Press (2009) i *Computer law & security review* 25 (2009) s 501 – 504. Hun likte åpenbart det hun leste: ”Although the editors are modest in stating that the book is primarily descriptive in discussing the multifaceted and far from transparent world, each of the different chapters are jewels in providing the reader with valuable insights and argumentation on the complex world of Internet governance.”

Presentasjoner fra Nordisk konferanse i rettsinformatikk 2009

I tiden 12.–13. november 2009 arrangerte SERI den XXIV Nordiske konferanse i rettsinformatikk. Arrangementet ble holdt på Bristol hotell i Oslo og hadde tittelen *Overvåking i en rettsstat*. Ca 120 deltakere fulgte konferansen. Intensjonen var bl.a. å søke svar på spørsmål om i hvilken grad det er mulig å finne en god balanse mellom personvern og overvåking som ledd i kriminalitetsbekjempelse, og om rettssikkerhetsgarantier kan kompensere for et svekket personvern. Dr Benjamin Goold ved Somerville College i Oxford holdt keynote med tittelen *How much control is too much in a constitutional government?* Blant de tolv innleggene i hovedprogrammet ble tre holdt av forskere tilknyttet SERI:

- Lee A Bygrave: *The Semantics and Politics of ”Surveillance Society”*
- Heidi Mork Lomell (SMR og SERI): *Videoovervåking: Myter og realiteter*
- Inger Marie Sunde (IOR og SERI): *”Det umuliges kunst?” Avveiningen mellom personvern og kriminalitetsbekjempelse*

Presentasjonene fra konferansen er [tilgjengelige på SERIs nettsider](#). Mange deltakere skrøt av det faglige nivået på konferansen som må kunne beskrives som meget vellykket. Med utgangspunkt i innleggene er det planlagt en bok som kan forventes utgitt i løpet av høsten 2010.

Konferansen ble avsluttet med korte presentasjoner

av de siste doktoravhandlinger innen rettsinformatikk i Norden:

- Henrik Udsen: *De informationsretlige grundsætninger. Studier i informationsretten*
- Thomas Rieber-Mohn: *Digital privatkopiering – analyse av åndsverk-loven § 12 i møte med tekniske beskyttelses-systemer og rettslige omgåelsesforbud*
- Susan Schiavetta: *Electronic Alternative Dispute Resolution. Increasing the Access to Justice Via Procedural Protections* (presentert av Jon Bing)
- Jens Petter Berg: *Vitenskapsteoretiske og moralfilosofiske grunnproblemer i en postrettsrealistisk norsk rettsvitenskap*

Presentasjoner fra Personvernkonferansen 2009

Årets personvernkonferanse - ”Et sunt personvern?” - ble holdt på Bristol den 4. desember 2009. Temaet var personvernkonsekvenser av viktige endringer innen helselovgivning. Samhandlingsreformen og de endringer i helseregisterloven som den har foranlediget var ett av de sentrale områdene som ble belyst. Også spørsmål vedrørende helseforskningslovens (i kraft fra 1. juli 2009) ble drøftet. Et gjennomgående spørsmål, som også ble tatt opp i et eget innlegg, var om konfidensialitetsvernet i helsevesenet er i ferd med å bli svakere. Presentasjonene fra konferansen er [tilgjengelige fra SERIs nettsider](#).

Personvernkonferansen arrangeres av SERI hvert år første fredag i desember, og støttes av [Personvernemnda](#).

Nye nettsider til besvær

Det juridiske fakultetets nettsider ble lagt om til ny struktur og design fra og med 1. desember 2009. Omleggingen har bl.a. medført at en god del av SERIs og AFINs materiale har blitt utilgjengelig, og at gjenfinning og navigering i vårt materiale har blitt vanskeligere enn før. Omleggingen er styrt og gjennomført utenfor senteret, og det kan derfor ta noe tid å komme tilbake til en akseptabel nettside. Vi arbeider imidlertid intenst for å

bedre situasjonen, og kan i mellomtiden ikke gjøre annet enn å beklage.

Nye prosjekter

PetWeb II - Privacy-respecting Identity Management for e-Norge. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Høgskolen i Gjøvik, Norsk regnesentral, Universitetet i Karlstad (Sverige) og Borking Consultancy (Nederland). Hovedaktiviteter i prosjektet er:

1. Building of an interdisciplinary framework for privacy-respecting identity management primarily targeted to web services
  2. Design of a reference model for privacy-respecting identity management
  3. Provide and validate methods and tools for the evaluation of requirements and approaches to privacy-respecting identity management
- SERIs del av prosjektet utføres av stipendiat Tobias Mahler. Den rettslige delen av prosjektet har 9 måneders varighet, og hele prosjektet skal avsluttes i 2013. PetWeb II er finansiert av Verdikt-programmet i Norges forskningsråd.

R2D2 - Road to media-aware user-Dependent self-adaptive Networks. Prosjektets innovasjon er, på en forsvarlig juridisk og etisk måte, å utnytte innsamlede data om brukerne og deres bruksmønstre slik at leverandørene i alle ledd er i stand til å tilpasse og levere tjenester med riktig kvalitet til rett tid. Prosjektets hovedmål er å utvikle teknikker og verktøy for å modellere, analysere og evaluere brukere og bruksmønstre. SERI deltar i en mindre del av prosjektet som primært gjelder personvernrettslige aspekter ved analyse av opplysninger som viser personers bruksmønstre mv. Det er ikke tatt stilling til hvem ved SERI som skal utføre denne delen av arbeidet. Prosjektet skal avsluttes i 2012.

”Forskriftshjelpen” er det foreløpige navnet på et forprosjekt SERI har startet i samarbeid med Forskriftsenheten i Lovavdelingen i Justisdepartementet. Arbeidet er en videreføring av [LovIT-prosjektet](#) (IT-støtte for arbeid med lovsaker). Formålet med Forskriftshjelpen er å utvikle en prototyp på et IT-verktøy for utarbeidelse av

forskrifter. Målet er bl.a. å transformere deler av kravene i "Lovteknikk og lovforberedelse" utarbeidet av Lovavdelingen i Justisdepartementet i 2000, til funksjoner i et IT-verktøy, der det også tas høyde for justeringer av kravene fra 2000 frem til i dag. Verktøyet vil trolig også inneholde andre funksjoner som respons på forslag fra aktuelle brukere mv. Målet er at en første versjon skal foreligge før sommeren 2010. Fra SERI deltar masterstudent Peder Bergan (som står for programmering mv), i samarbeid med Dag Wiese Schartum.

Yulex 2009

Julen 2009 var niende gang SERI sendte ut sin "julebok" til samarbeidspartnere og kontakter. Boken inneholdt som vanlig et utvalg av artikler skrevet av senterets medarbeidere fra siste år. De elleve norsk- og engelskspråklige artiklene viser noe av SERIs faglige bredde. [Yulex 2009](#) er nå tilgjengelig fra våre nettsider.

Nye utgivelser i Complex-serien

Siden siste SERIøst nytt er det utgitt tre nye arbeider i Complex-serien:

- Peter Blume: Vurdering af Personvernemndas praksis 2001-2008, Complex 3/2009.
- Tommy Tranvik: Personvern og informasjonssikkerhet : en studie av rettsreglers etterlevelse i kommunal sektor, Complex 4/2009.
- Ranveig Ruffe Fjerdrumsmoen: Anvendelse av straffeloven § 343 hvor det handles mot et konsesjonsstridig ytringsforbud fastlagt ved midlertidig forføyning, Complex 5/2009.

Diverse foredrag

- Dag Wiese Schartum innledet om "Hvilken forvaltningsrettslig tenkning trenger vi når saksbehandlingen skjer elektronisk?" på [Partnerforums dialogseminar](#) for toppledere den 21. september 2009.
- Jon Bing: "What the Future has in Store", innlegg på 6th International Conference of Information Commissioners, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, 28. - 30. september 2009 i Oslo.

- Jon Bing: The digital libraries -- what will they look like? Innlegg på konferansen Providing Access to Content in a Changing Environment, International Federation of Repographical Rights Organisation, Oslo 21. oktober 2009.
- Jon Bing: "Fremtiden på spill", innlegg på konferanse i anledning jubileum for barnekonvensjonen, Barneombudet, 22. oktober 2009 i Oslo.
- Lee A Bygrave holdt foredrag om "Legal Aspects of WHOIS Databases" på 36th Meeting of Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, Seoul, 27. oktober 2009.
- "Personal Data Export Restrictions and Jurisdictional Issues in a Web 2.0 World: European and Asian-Pacific Perspectives" var tittelen på Lee A Bygraves innlegg på Kyung Hee Law School, Seoul, 28. oktober 2009. Foredraget var det første foredraget i en nystartet "Lecture Series on Global Business Law" ved Kyung Hee Law School.
- Dag Wiese Schartum holdt innlegg om dataavlesning som etterforskningsmetode på lunsjseminaret til forskningsgruppen Samfunnskontroll og rettssikkerhet, den 29. oktober 2009. Bakgrunnen var innstillingen fra Metodekontrollutvalget, jf NOU 2009: 15.
- "Refleksjoner over teknologi i fremtiden" var tittel på innlegget Jon Bing holdt på IBM Software Day den 3. november 2009.